

**POLITIKOS
REKOMENDACIJOS DĖL
KOKYBĖS UŽTIKRINIMO
PRIEMONIŲ TOBULINIMO
NEFORMALIAJAME
SUAUGUSIŲJŲ
MOKYMESI VIETOS IR
NACIONALINIAME
LYGMENYSE**

TURINYS

Įvadas	3
Kokybės užtikrinimo sistemos neformaliajame suaugusiųjų švietime	4
☐ <i>Lietuva</i>	4
☐ <i>Latvija</i>	7
☐ <i>Bulgarija</i>	9
Bendros rekomendacijos, kaip tobulinti neformaliojo suaugusiųjų mokymosi kokybės užtikrinimo priemonės vietos ir nacionaliniame lygmenyse	11
Konkrečios šalies rekomendacijos, kaip tobulinti neformaliojo suaugusiųjų mokymosi kokybės užtikrinimo priemonės vietos ir nacionaliniame lygmenyse	12
☐ <i>Lietuva</i>	12
☐ <i>Latvija</i>	13
☐ <i>Bulgarija</i>	14

Ivadas

Erasmus+ projekto šalys partnerės Lietuva, Latvija ir Bulgarija yra šalys, kurioms skubiai reikia stiprinti suaugusiųjų mokymosi sistemų kokybę, siekiant įgyti atitinkamų suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą viešųjų ir privačių investicijų į suaugusiųjų mokymąsi efektyvumu. Pasitikėjimo suaugusiųjų mokymosi sistemomis įgijimas yra labai svarbus motyvuojant suaugusiuosius dalyvauti mokymuose.

Suaugusiųjų mokymosi kokybės aspektai akcentuojami ES ir nacionalinio lygmens politikos dokumentuose ir rekomendacijose, kurių tikslai: didinti suaugusiųjų mokymosi priemonių dalyvių skaičių, stebėti suaugusiųjų mokymosi politikos poveikį ir ją tobulinti.

Suaugusiųjų mokymasis apima formalųjį ir neformalųjį švietimą ir mokymą, kai kiekvienas asmuo gali dalyvauti formaliojo arba neformaliojo mokymosi veikloje, arba abiejose. Duomenys rodo, kad neformalus mokymasis yra patrauklesnis ir dažniau būdingas suaugusiesiems asmenims. Neformalusis švietimas ir mokymas aiškiai sudaro didžiąją suaugusiųjų asmenų mokymosi apimčių (dalyvių) dalį. Eurostato duomenimis, 2022 m. Bulgarijoje neformaliajame švietime ir mokyme dalyvavo 18,9 proc., Lietuvoje – 29,4 proc. ir Latvijoje – 50,6 proc. 25–64 m. amžiaus suaugusiųjų.

Erasmus+ programos projekto metu „Neformaliojo suaugusiųjų mokymosi įsivertinimo kokybės užtikrinimo priemonės sukūrimas“ (2022–2024 m.) Lietuvoje, Latvijoje ir Bulgarijoje buvo atliktos apklausos, interviu, organizuotos suinteresuotųjų šalių diskusijos ir parengtos nacionalinės ataskaitos bei lyginamoji analizė, siekiant nustatyti būtinus veiksmus, reikalingus suaugusiųjų mokymosi struktūrų ir priemonių kokybei užtikrinti.

Projekto metu sukurta skaitmeninė tarptautinio įsivertinimo priemonė, skirta neformaliojo suaugusiųjų mokymosi kokybei užtikrinti (daugiau - <https://e-tool.smartminds.lv/index.php/en/>) ir priemonės naudojimo gairės, taip suteikiant galimybę pasinaudoti tarptautiniais kokybės kriterijais, nustatytais Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo (EQAVET) reikalavimais, bei padėti mokymo teikėjams suprasti kokybės užtikrinimo svarbą ir nustatyti būdą, kaip tai pasiekti. Naudodamiesi šia priemone, suaugusiųjų

mokymosi teikėjai gali nustatyti savo neformaliojo suaugusiųjų mokymosi programų stipriąsias puses ir tobulintinas sritis.

Neformaliojo suaugusiųjų mokymosi kokybės užtikrinimo įsivertinimo įrankiu siekiama sukurti struktūrizuotą neformaliojo suaugusiųjų mokymosi programų kokybės vertinimo sistemą. Jis pagrįstas EQAVET kokybės užtikrinimo ir tobulinimo ciklu, kuris apima planavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir peržiūros etapus. EQAVET teikia svarbą kokybės užtikrinimui neformaliojo ir savaiminio mokymosi kontekstuose, suteikdama lanksčią sistemą, pritaikomą įvairiems nacionaliniams kontekstams. Tai apima švietimo ir mokymo kokybės neformalioje aplinkoje vertinimo mechanizmus, pripažįstant įvairius būdus, kuriais asmenys įgyja įgūdžių ir žinių.

Politikos formuotojų ir įgyvendintojų sprendimų ir veiksmų (neformaliojo suaugusiųjų švietimo srityje), rėmimas atsižvelgiant į tarptautinę patirtį ir ES politikos priemones (tokias kaip EQAVET ir jo reikalavimų bei rekomendacijų taikymas suaugusiųjų švietimo kokybės užtikrinimui) yra geriausias būdas pagerinti neformaliojo suaugusiųjų mokymosi kokybę bei mokymo programų turinį, kartu įgyjant suaugusiųjų mokymosi kokybe suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą bei didinti suaugusiųjų dalyvavimą mokymesi.

Kokybės užtikrinimo sistemos neformaliajame suaugusiųjų švietime

Lietuva

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme nurodyta, kad neformalusis švietimas – švietimas pagal įvairias programas, skirtas ugdymo poreikiams tenkinti, kvalifikacijai kelti, papildomai kompetencijai įgyti, išskyrus formaliojo švietimo programas. Įstatyme nurodoma, kad: savivaldybė turi turėti optimalų pradinio, pagrindinio, vidurinio ir neformaliojo vaikų ir suaugusiųjų švietimo programų teikėjų tinklą, taip pat Įstatyme nurodyta, kad egzistuoja Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo taryba, kuri vertina neformaliojo švietimo plėtros Lietuvoje perspektyvas, atlieka neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemos plėtros projektų analizę.

Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas teigia, kad šis įstatymas reglamentuoja neformalųjį suaugusiųjų švietimą ir tęstinį mokymąsi, jų struktūrą, organizavimą ir finansavimo pagrindus. Įstatymo tikslas – suteikti teises garantijas asmeniui realizuoti savo prigimtine teisę visą gyvenimą ugdyti asmenybę, garantuoti galimybę įgyti žinių ir gebėjimų, atrasti naujų gyvenimo prasmų, skatinti ne tik tobulinti profesinius įgūdžius, bet ir turiningai kurti laisvalaikį, būti aktyviu demokratinės visuomenės nariu.

Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymo pirmosios dalies 3 straipsnyje apibrėžiami šie Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi principus:

1. *kontekstualumas* – neformalusis suaugusiųjų švietimas ir tęstinis mokymasis yra glaudžiai susiję su šalies ekonominės, socialinės, mokslinės ir kultūrinės raidos kontekstu, kartu su juo atsinaujindamas ir tenkindamas nuolat kintančius visuomenės poreikius;
2. *lygios galimybės* – neformalusis suaugusiųjų švietimas ir tęstinis mokymasis yra socialiai teisingi, užtikrinantys lygias teises ir galimybes asmenims, nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės. priklausomybės, religijos; jos garantuoja kiekvienam asmeniui mokymosi ir tęstinio mokymosi prieinamumą, sudaro sąlygas tobulinti turimas kompetencijas, kvalifikacijas ar įgyti naujų kompetencijų;
3. *tęstinumas* – neformalusis suaugusiųjų švietimas ir nuolatinis mokymasis lanksčiai reaguoja į pokyčius ir perima gerą patirtį, sudarydami sąlygas mokytis visą gyvenimą;
4. *efektyvumas* - neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymo siekiama kokybiškų rezultatų sumaniai ir taupiai naudojant turimus išteklius, taikant įvairias neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymo organizavimo formas, nuolat analizuojant, vertinant ir planuojant veiklą, pagrįstą efektyviu valdymu; tinkamus ir laiku priimtus sprendimus.

Įstatymo pirmojo skirsnio 8 straipsnyje nurodyta, kad:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau - Vyriausybė) tvirtina Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymo plėtros programą, kurioje nustato pagrindines

neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymo plėtros kryptis. Švietimo ir mokslo ministras, pasikonsultavęs su Lietuvos mokinių neformaliojo suaugusiųjų švietimo taryba ir kitais socialiniais partneriais, patvirtina Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi plėtros programos įgyvendinimo veiksmų planą 3 metams.

2. Savivaldybės taryba, atsižvelgdama į Švietimo ir mokslo ministro patvirtintą Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi plėtros programos įgyvendinimo veiksmų planą bei savivaldybės gyventojų, darbdavių, kitų socialinių partnerių poreikius, patvirtina 2014 m. savivaldybės neformalaus suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi veiksmų planą ir paskiria jo įgyvendinimo koordinatorių.

3. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjai turi teisę vykdyti neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programas, finansuojamas iš valstybės ir (ar) savivaldybių biudžetų, šią teisę įgiję Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. Švietimas ir mokslas.

4. Kitų biudžetinių įstaigų valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikaciją gali kelti neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjai, kuriems tokia teisė suteikiama teisės aktų nustatyta tvarka.

O Įstatymo pirmojo skirsnio 10 straipsnyje nurodyta, kad:

1. Už neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi kokybę atsako neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjas bei jo savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas).

2. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi kokybės užtikrinimo, veiklos įsivertinimo, išorinio vertinimo, dalyvių pažangos ir pasiekimų įsivertinimo tvarką, finansuojamą iš valstybės ir (ar) savivaldybių biudžetų, nustato iki 2010 m. Vyriausybė, pasikonsultavusi su Lietuvos mokinių neformaliojo suaugusiųjų švietimo taryba.

Tai rodo, kad neformalusis suaugusiųjų švietimas Lietuvoje yra reglamentuotas, nurodyti jo tikslai, uždaviniai ir įgyvendinimo principai. Patvirtintas net atskiras šių sričių reglamentuojantis įstatymas. Pagrindiniai neformaliojo suaugusiųjų švietimo veikėjai Lietuvoje yra savivaldybės, kurios taip pat yra atsakingos už šios veiklos įgyvendinimo priežiūrą ir kokybės valdymą.

Šios veiklos koordinatoriai skiriami savivaldybėse. Tačiau tai nėra etatas – tikėtina, kad dėl nepakankamo finansavimo ir galimybės mokėti pakankamą atlygį ši funkcija dažniausiai paskiriama kuriam nors savivaldybės administracijos darbuotojui, taigi, tai nėra pagrindinė šio asmens veikla. Lietuvoje suaugusiųjų neformaliojo švietimo koordinatorių tinklas yra gerai išvystytas, tačiau vis dar nėra aiškaus šios pareigybės aprašymo, todėl yra daug individualių interpretacijų ir trūksta vieningo supratimo apie vykdomas veiklas.

Suaugusiųjų neformaliojo švietimo veiklos kokybės priežiūra priskirta savivaldybėms, dažniau vertinamas kiekybinis, bet ne kokybinis šios veiklos parametras. Tai yra, suaugusiųjų neformaliojo švietimo programų turinio analizei skiriama labai mažai dėmesio. Turinys atidžiau vertinamas tais atvejais, kai šiai veiklai skiriamas valstybės ar savivaldybės biudžeto finansavimas. Tačiau net ir tokiais atvejais turinio vertinimo nepakanka, kad būtų aiškiai atskirtas numatytas mokymasis nuo tiesiog laisvalaikio praleidimo dalyvaujant neformaliojo mokymosi veikloje.

☐ Latvija

2022 m. rugsėjo 15 d. Švietimo įstatyme buvo pakeistas 46 straipsnis, apibrėžiantis neformaliojo švietimo programas ir nustatantis neformaliojo švietimo programos komponentus, ty, kad į neformaliojo švietimo programas būtų įtraukti mokymosi rezultatai, kurių reikia siekti, ugdymo forma, kalba, turinys, apimtis ir įgyvendinimui reikalingi materialiniai bei intelektualiniai ištekliai;

Pakeitus neformaliojo švietimo programų licencijavimą savivaldybėse, taikant kitokią savivaldybių nustatytą tvarką, ministrų kabineto nustatytą vieningą leidimų jas vykdyti gavimo tvarką savivaldybėse, taip pat kiekvienos savivaldybės pareigą iki 2010 m. registruoti neformaliojo švietimo programas. Asmenys, neįregistruoti Švietimo įstaigų registre, turi gauti leidimą. Akredituotos švietimo įstaigos, taip pat Nacionalinių ginkluotųjų pajėgų padaliniai turi teisę vykdyti neformaliojo švietimo programas negavę leidimo. Švietimo įstatymo pereinamojo laikotarpio nuostatų 100 punkte nustatyta, kad švietimo įstaigos, kurios yra įregistruotos Švietimo įstaigų registre, bet nėra akredituotos, turi teisę tęsti atitinkamų ugdymo programų įgyvendinimą neturėdamos leidimo ne ilgiau kaip iki 2024 m. gegužės 31 d..

Nustatyti, kad neformaliojo švietimo programos baigimas, įsk. suaugusiems, teikėjas išduoda pažymą.

2022-11-14 įsigaliojo Švietimo įstatymo 1 straipsnio pakeitimai, papildantys 16¹ punktą, kuris švietimo prieinamumui ir kokybės skatinimui lemia tą savivaldybės švietimo ekosistemą – sistemą, kurią savivaldybė kuria, siekdama suteikti gyventojams reikiamas žinias, įgūdžius ir nuostatas visą gyvenimą. Savivaldybė plėtoja savo vadovaujamų ir kuruojamų kryptingai dirbančių įstaigų, bendradarbiaujančių švietimo srityje su savivaldybių, privačiomis ir valstybinėmis švietimo įstaigomis, darbdaviais, socialiniais partneriais, nevyriausybinėmis organizacijomis, kitomis savivaldybėmis ir jų teritorijose esančiomis švietimo įstaigomis, visumą.

Švietimo įstatymo 46 str. ir ministrų kabineto nuostatai „Leidimų vykdyti neformaliojo švietimo programas išdavimo ir panaikinimo tvarka“ nustato suaugusiųjų neformaliojo švietimo programų rengimo ir leidimų gavimo reikalavimus, jeigu jų reikia vykdytojui. Ugdymo programai ir jos vykdytojo pasirengimui programai įgyvendinti keliami reikalavimai, t neformaliojo švietimo programa turėtų apimti siektinus mokymosi rezultatus, formą, kalbą, turinį, apimtį ir įgyvendinimui būtinus materialinius ir intelektualinius išteklius.

Tuo pačiu metu apklausos rezultatai rodo, kad reikalinga informacinė kampanija apie neformaliojo švietimo programų teikėjų ir pedagogų kokybės užtikrinimą. Suprantama, kad tik pagal norminių aktų reikalavimus parengta ugdymo programa dar neužtikrina kokybiško ir įtraukaus ugdymo, nes ugdymo kokybė apima ir ugdymo proceso įgyvendinimą, aplinką ir valdymą, suteikiantį kiekvienam įtraukų ugdymą ir galimybę siekti vertingų rezultatų. Todėl palaipsniui turėtų būti diegiamos priemonės, užtikrinančios neformaliojo ugdymo kokybę, pvz. įsivertinimo procesą, suinteresuotosios šalys turėtų būti informuojamos ir mokomos. Kartu būtų naudinga įsivertinimo procesą įgyvendinti pasitelkiant skaitmeninių išteklių galimybes, mažinant įprastą veiklą ir administracinę našą. Apklausos duomenys rodo, kad dauguma respondentų pažymėjo, kad neformaliojo švietimo programų teikėjams ir instruktoriams reikalingos įsivertinimo priemonės neformaliojo švietimo programų kokybei gerinti.

Pagal Švietimo įstatymą nacionalinė švietimo kokybės stebėsenos sistema apima keturias švietimo kokybės stebėsenos sritis: (1) atitiktį tikslams (ugdymo rezultatai, atitinkantys mokinių ir visos visuomenės poreikius), (2) kokybiškas mokymas (mokymosi procesas,

mokytojai), (3) įtraukioji aplinka (fiziškai ir emociškai saugi, teigiama aplinka, motyvacija), (4) geras valdymas (proceso efektyvumas).¹

Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu galiojanti neformaliojo ugdymo kokybės užtikrinimo teisinė bazė apima tik neformaliojo švietimo programai keliamus reikalavimus ir leidimo jos vykdytojai gavimo reikalavimus, tuomet siekiant įtraukti neformalųjį švietimą, stebint ugdymo kokybę, reikalinga papildoma informacija apie kokybės sritis ir kriterijus. Pradinis sprendimas gali būti įsivertinimo įrankio įdiegimas, kuris užtikrintų reikiamos informacijos kaupimą ir jos panaudojimo galimybes.

Švietimo įstatymo 46 straipsnyje nustatyta kiekvienos savivaldybės pareiga registruoti neformaliojo švietimo leidimus.

□ Bulgarija

Profesinio mokymo įstatymas yra pagrindinis norminis aktas, reglamentuojantis profesinį mokymą ir ypač profesinio mokymo teikimo kokybės užtikrinimą. Profesinio mokymo įstatymas buvo paskelbtas 1999 m. liepos 30 d. Valstybės žiniuose Nr. 68. Profesinio mokymo įstatymo papildomuose nuostatuose pateikiami neformaliojo švietimo ir savaiminio mokymosi apibrėžimai, būtent:

- Neformalusis švietimas – tai švietimas, kurį organizuoja institucijos, nepriklausančios oficialiai profesinio mokymo sistemai;
- Neformalus mokymasis – tai neinstitucinis ir nesistemintas žinių, įgūdžių ir kompetencijų kaupimas.

Pagal Profesinio mokymo įstatymo 1 str. 9a dalį „kokybė – tai profesinio mokymo savybių visuma, atitinkanti asmens ir visuomenės lūkesčius bei poreikius“.

Skirtingai nuo neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemos, kurioje kokybės užtikrinimas nereglamentuojamas, formaliojo profesinio mokymo sistemoje „Profesinio mokymo centrai užtikrina profesinio mokymo kokybę, kurdami vidinę kokybės užtikrinimo sistemą, atitinkančią valstybinius kvalifikacijos įgijimo reikalavimus. pagal profesijas ir galiojančius

¹ Ugdymo bendrojo ir profesinio mokymo kokybės užtikrinimo gairės 2022 (Valstybinės švietimo kokybės tarnybos vidaus nuostatai, p. 1-2. <https://www.ikvd.gov.lv/lv/akreditacija>).

teisės aktus“. Vidinės kokybės užtikrinimo sistemos sukūrimas Profesinio mokymo centrams yra privalomas.

Mokymosi už formalios sistemos ribų kokybė žmonėms yra neprivaloma. Mokymų rezultatų vertinimo ir sertifikavimo mechanizmas daugumoje organizacijų yra netobulas, o kokybės įvertinimas išreiškiamas tik baigus mokymų veiklą pasitenkinimo apklausa.

Neformaliojo švietimo sistemoje kokybės siekimo ir užtikrinimo kultūra yra gana žema. Žemą neformaliojo švietimo adekvatumą paaiškina ir veiksmingų vertinimo, stebėsenos ir ataskaitų teikimo institucijų bei mechanizmų trūkumas, nepakankamos kompetencijos kokybės vadybos srityje visuose sistemos lygiuose.

Švietimo rinkoje vis svarbesnį vaidmenį įgyja intensyviai besivystanti papildomų ir alternatyvių švietimo paslaugų studentams ir suaugusiems sritis, kurią teikia specializuotos valstybinės, privačios ir nevyriausybinės organizacijos, nepriklausančios formaliojo švietimo sistemai. Naujojoje Tarybos rekomendacijoje dėl europinio požiūrio į mikrokredencius, skatinančius mokymąsi visą gyvenimą ir įsidarbinimo galimybes, daug dėmesio skirta plataus masto trumpalaikių kursų, padedančių įsidarbinti, įgyvendinimui. Būtent todėl teikiamų paslaugų kokybės klausimas tampa aktualus plačiam suinteresuotų asmenų ratui.

Įvairios įmonių, profesinių sąjungų, privačių agentūrų ir formaliojo švietimo įstaigų organizuojamos neformaliojo profesinio mokymo programos yra neformalusis švietimas. Tai sritis, kurioje stiprinamas formaliojo švietimo įstaigų, profesinių sąjungų ir valstybės institucijų bei vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas. Ir šios programos paprastai siūlomos ir aptarnauja žmones, turinčius aukštąjį formalųjį išsilavinimą, ir tiems, kurie yra aukščiau socialinės hierarchijos.

Neformalaus ir savaiminio mokymosi vertinimas yra nauja sritis, kurioje reikia išsiaiškinti tikslus ir atsakomybę. Šis poreikis atspindi sąvokų įvairovę, kuri būdinga šioms mokymo rūšims. Vertinimo metodai nebeturėtų būti vertinami atskirai nuo kitų mokymo iniciatyvų ir veiklų – programų, standartų kūrimo, kreditų už mokymąsi mechanizmų kūrimo, specialių mokymo programų rengimo. Bulgarijoje vis dar vyrauja eksperimentavimas šioje srityje ir neapibrėžtumas.

Bendros rekomendacijos, kaip tobulinti neformaliojo suaugusiųjų mokymosi kokybės užtikrinimo priemonės vietos ir nacionaliniu lygiu

Nagrinėjant neformalųjį ir savaiminį suaugusiųjų švietimą Bulgarijoje, Lietuvoje ir Latvijoje, išplaukia keletas pagrindinių išvadų ir rekomendacijų. Kokybės užtikrinimo mechanizmai dažnai yra riboti, bei rengiami remiantis atsiliepimų apklausomis ir užimtumo stebėjimu. Išorinių organizacijų teikiamos popamokinio ugdymo paslaugos įgauna svarbą, pabrėžiant kokybės užtikrinimo poreikį. Trūksta vieningos kokybės užtikrinimo sistemos.

Pagrindinės bendros išvados / rekomendacijos vietos ir nacionaliniu lygiu yra šios:

1. Reikia dėti pastangas, siekiant skatinti įtrauktį ir socialinį teisingumą neformaliojo suaugusiųjų mokymosi srityje.
2. Vertinant ir užtikrinant neformaliojo ir savaiminio suaugusiųjų mokymosi kokybę, reikalingas aiškumas ir parama suaugusiųjų mokymosi teikėjams.
3. Savivaldybės vaidina labai svarbų vaidmenį valdant neformalųjį suaugusiųjų mokymąsi, tačiau joms joms reikia skirti daugiau paramos. Norint nuosekliai įgyvendinti suaugusiųjų mokymąsi, reikalingos aiškesnės gairės.
4. Reikia standartizuoti suaugusiųjų mokymosi koordinatorių pareigas vietos savivaldybėse, taip pat pereiti prie turinio kokybės ir įgūdžių tobulinimo vertinimo.
5. Visapusiška įgytų įgūdžių vertinimo priemonė padidintų neformalaus ugdymo efektyvumą.
6. Kokybės užtikrinimo priemonių kūrimas, reguliavimo sistemų tobulinimas ir suaugusiųjų mokymosi teikėjų bei kitų suinteresuotųjų šalių profesinio tobulėjimo užtikrinimas yra esminiai žingsniai į priekį.
7. Taip pat rekomenduojama surengti informacinę kampaniją apie kokybės užtikrinimą, siekiant pagerinti neformaliojo suaugusiųjų mokymosi programų kokybę ir įtraukimą į stebėsenos sistemas.

Konkrečios šalies rekomendacijos, kaip tobulinti neformaliojo suaugusiųjų mokymosi kokybės užtikrinimo priemonės vietos ir nacionaliniu lygiu

Iš parengtų Lietuvos, Latvijos ir Bulgarijos nacionalinių ataskaitų galima padaryti tokias išvadas ir rekomendacijas:

□ Lietuva

- Siekiant išvengti dviprasmybių ir užtikrinti nuoseklų suaugusiųjų mokymosi programų įgyvendinimą, būtinas aiškesnis reglamentavimas ir konkrečios neformaliojo suaugusiųjų švietimo kokybės užtikrinimo gairės Lietuvoje.
- Suaugusiųjų mokymosi koordinatorių vietos savivaldybėse vaidmuo turi būti sustiprintas, nes savivaldybės atlieka pagrindinį vaidmenį neformaliajame suaugusiųjų švietime, įskaitant priežiūrą ir kokybės valdymą. Būtinas labiau akcentuotas požiūris į šį vaidmenį.
- Suaugusiųjų neformaliojo švietimo koordinatorių tinklas Lietuvoje yra gerai išvystytas, tačiau trūksta aiškaus ir vieningo jų pareigų supratimo. Turėtų būti parengtas standartizuotas koordinatoriaus pareigų aprašymas.
- Vertinant neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas Lietuvoje, daugiausia dėmesio skiriama kiekybinėms priemonėms, o ne turinio kokybei. Reikia įvertinti mokymosi rezultatus ir atskirti kryptingą įgūdžių ugdymą ir laisvalaikio veiklą.
- Neformaliojo suaugusiųjų švietimo metu įgytų gebėjimų vertinimas yra ribotas, daugiausia dėmesio skiriama besimokančiųjų skaičiui, o ne faktiniams pasiekimams. Išsamios savęs vertinimo priemonės sukūrimas galėtų būti naudingas vertinant neformaliojo švietimo efektyvumą.

□ Latvija

- Reikia sukurti ir įdiegti aiškesnes suaugusiųjų neformaliojo švietimo kokybės užtikrinimo priemones Latvijoje. Švietimo įstatymas ir ministrų kabineto nuostatai apibrėžia reikalavimus neformaliojo švietimo programoms ir leidimams, tačiau būtinos papildomos priemonės, užtikrinančios įtraukų ir kokybišką ugdymą.
- Norint šviesti neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų teikėjus ir pedagogus, reikalinga informacinė kampanija apie kokybės užtikrinimą. Įgyvendinus įsivertinimo procesą, galbūt panaudojant skaitmeninius išteklius, būtų galima pagerinti neformaliojo švietimo programų kokybę.
- Latvijos nacionalinė švietimo kokybės stebėsenos sistema apima keturias sritis: tikslų atitikimą, kokybišką mokymą, įtraukią aplinką ir gerą valdymą. Tačiau dabartinė teisinė bazė nepakankamai apima neformaliojo švietimo kokybės stebėseną. Reikalinga papildoma informacija apie kokybės sritis ir kriterijus, o pirminis sprendimas gali būti įsivertinimo įrankis.
- Būtina tobulinti reguliavimo sistemą ir funkcionalumą. Vieningo leidimų vykdyti neformaliojo švietimo programas registro sukūrimas ir Valstybinės švietimo informacinės sistemos tobulinimas palengvintų duomenų rinkimą ir suaugusiųjų mokymosi skaidrumą, taip įgyjant suinteresuotųjų šalių pasitikėjimą.
- Turėtų būti parengtos neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjų ir kitų suinteresuotųjų šalių profesinio tobulėjimo programos, siekiant pagerinti jų įgūdžius ir kompetencijas. Šios programos gali apimti seminarus ir mokymo sesijas, kuriose dėmesys sutelkiamas į mokymo planą, suaugusiųjų mokymosi principus, vertinimo metodus ir programos vertinimą. Suaugusiųjų mokymosi koordinatoriai vietos lygmeniu gali atlikti lemiamą vaidmenį užtikrinant suaugusiųjų mokymosi kokybę.

☐ Bulgarija

- Taikant EQAVET principus, Bulgarijoje reikia įdiegti vidinius ir išorinius neformaliųjų mokymų kokybės užtikrinimo mechanizmus, taip remiant visapusių neformaliųjų mokymų kokybės užtikrinimo sistemų kūrimą.
- Papildomos ir alternatyvios švietimo paslaugos, kurias teikia įvairios organizacijos, nepriklausančios formaliojo švietimo sistemai, įgauna svarbą Bulgarijoje. Šių paslaugų kokybės užtikrinimas tampa itin svarbus, ypač atsižvelgiant į Europos švietimo politiką, kuri remia dėmesį trumpalaikiams kursams, skatinantiems užimtumą.
- Neformaliojo profesinio mokymo programos Bulgarijoje apima formaliojo švietimo institucijų, profesinių sąjungų ir valstybinių institucijų bendradarbiavimą. Suinteresuotųjų šalių įtraukimas į neformaliojo suaugusiųjų mokymosi programų kūrimą skatintų socialinį teisingumą ir bendrą ekonomikos plėtrą.
- Pilietinės visuomenės organizacijos Bulgarijoje vis dažniau dalyvauja asmeninio tobulėjimo veikloje ir dalyvauja formaliojo švietimo programose kaip partnerės. Vertinant neformalųjį ir savaiminį mokymą, reikia patikslinti tikslus ir atsakomybę dėl šių mokymo tipų koncepcijų įvairovės.
- Bulgarijoje reikia sukurti vieningą konceptualų profesinio mokymo kokybės užtikrinimo pagrindą. Nors įvairiuose vyriausybės dokumentuose kalbama apie profesinio mokymo kokybę formalioje ir neformalioje aplinkoje, išsamus dokumentas ir teisės aktai, skirti konkrečiai profesinio mokymo kokybės užtikrinimui, nebuvo sukurti.

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir tai nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Nacionalinės agentūros požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei Nacionalinė agentūra negali būti laikoma už juos atsakinga.

Erasmus+ programos projektas „Isivertinimo kokybės užtikrinimo priemonės sukūrimas neformaliajame suaugusiųjų mokyme“, Nr. 2022-1-LT01-KA220-ADU-000085541.